

NVE –
v/ Jakob Fjellanger
Pb. 5091 Majorstua
0301 Oslo

09.12.2014

Høringsutsagn for Mjåvatn kraftverk i Ål kommune i Buskerud fylke

Bakgrunn

Vi viser til brev der dere ber om Småkrafts (SK) kommentarer på mottatte høringsutsagn vedrørende konsesjonssøknaden for Mjåvatn kraftverk i Ål kommune i Buskerud fylke. Mjåvatn kraftverk behandles sammen med søknad om bygging av Hol 1 Stolsvatn. Prosjektene planlegger utnytting av samme vannressurs. Kommentarer nedenfor vil gjelde for Mjåvatn kraftverk. Hovedpunktene i uttalelsene blir kommentert.

Følgende interessenter har gitt sitt høringsutsagn i saken:

- Inger Elise og Lars Kaslegard
- Vats Grunneigarlag
- Varaldset sameige
- Norsk Maritimt Museum
- Statens vegvesen
- Nordfjella og Fjellheimen villreinnemd
- Grunneigarlaget for dei regulerte vatna i Hol og Ål v/ Advokatfirma Hjort
- Fylkesmannen i Buskerud
- Foreningen til Hallingdalsvassdragsregulering
- E-CO Energi
- Eirik Bøkkø
- Kirsti Skrattegard og Geirmund Tormodsgard
- Hytte og leilighetseiere i Bergsjø – Rødungenområdet
- Buskerud Fylkeskommune
- Morten Torgersen
- Hanne Strøm m/ flere
- Direktoratet for mineralforvaltning
- Hol kommune
- Ål kommune

Inger Elise og Lars Kaslegard:

Inger Elise og Lars Kaslegard (IE og L K) kommenterer den prosess som har vært tidligere for å overta fallet fra Mjåvatn til Rødungen. Rødungen sameige avslo tilbud fra E-CO juni 2000. Nytt tilbud ble fremmet fra E-CO med utbyggingsplanene «Frosen kraftverk». Grunneierne mente dette tok for lite hensyn til grunneiernes verdi i fallet og så seg om etter andre samarbeidspartnere og valgte Småkraft AS. (IE og L K) kommenterer også utbyggingsprisen for Hol 1 Stolsvatnet som allerede er høy uten at det er tatt med erstatning til grunneierne for tap av eventuell fortjeneste. Ved

å redusere vanngjennomstrømming i Rødungen og Varaldsetvatnet vil vannene som resipient for renseanlegg bli forringet.

Småkraft kommentar:

SK mener at den prosess som har vært tidligere, fra tiden etter første byggetrinn og frem til i dag viser en ting og det er at E-CO har vært enig med at utnytting av vannet fra Mjåvatn via Rødungen er den beste utnyttelsen av Stolsmagasinet. Frosen kraftverk har samme tekniske utførelse og plassering som Mjåvatn kraftverk.

Når det gjelder Rødungen som resipient for renseanlegg er det kun aktuelt dersom vannet blir ført mot Urunda siden og ikke mot Rødungen. Det vil ikke være endring ved bygging av Mjåvatn kraftverk.

Vats Grunneigarlag:

Vats Grunneigarlag (VG) er skeptisk til alle planer og tiltak som reduserer vannføringa og resipientforholda til Votna og Vatsfjorden.

Småkraft kommentar:

Mjåvatn kraftverk vil fortsette det optimale kjøringsregime som E-CO og FHR har kommet fram til gjennom mange års produksjon. Mjåvatn kraftverk vil ikke ha innvirkning på forhold nedstrøms Rødungen.

Varaldset sameige:

Varaldset sameige (VS) har ingen kommentarer til søknad om å bygge Mjåvatn kraftverk så lenge dette ikke har konsekvenser for Varaldsetvatnet.

Småkraft kommentar:

Se kommentar ovenfor.

Norsk Maritimt Museum:

Norsk Maritimt Museum kommenterer at tiltaket kan komme i konflikt med kulturminner under vann som er fredet eller vernet, av lov om Kulturminner §4 el §14.

Småkraft kommentar:

SK vil ved en eventuell konsesjon ta kontakt med Norsk Maritimt museum for videre undersøkelser. Lovpålagte krav vil bli etterfulgt.

Statens vegvesen:

Statens vegvesen (Sv) etterlyser ytterligere vurderinger av de trafikale konsekvenser for fv 50.

Småkraft kommentar:

SK anser de negative vurderinger som kommenteres i skriv fra Sv til å gjelde Hol 1 Stolsvatn og ikke Mjåvatn kraftverk.

Nordfjella og Fjellheimen villreinnemd:

Nordfjella og Fjellheimen villreinnemd (NFV) har i to skriv kommentert søknadene. I uttale datert 01.07.14 er det konkludert med at prosjektene har minimal betydning for villreinens bruk av området.

I uttale datert 20.08.14 er det kommentert forholdet mellom nåværende søknader og revisjon av tidligere konsesjoner.

Småkraft kommentar:

Småkraft ser på lik linje som NFV, at tiltakene har minimal betydning for villrein. Områdene har fritidsbruk som er mer til sjenanse for villrein enn de omsøkte tiltakene.

Småkraft har nylig gjennomført prosjekt med tilsvarende problematikk rundt villrein.

Grunneigarlaget for dei regulerte vatna i Hol og Ål v/ Advokatfirma Hjort
Grunneigarlaget for dei regulerte vatna i Hol og Ål v/ Advokatfirma Hjort (GRVHÅ) har kommentert at med enkelte forutsetninger/vilkår kan utbygging av Mjåvatn kraftverk aksepteres. Forutsetningene er bl a at det ikke blir en annen bruk av magasinene enn i dag og særlig av bunnmagasinet i Stolsvatnet, samt at det slippes en høyere minstevannføring.

Småkraft kommentar:

Småkraft har brukt det eksisterende tapperegimet for å prosjektere Mjåvatn kraftverk. Det er regulantforeningen (FHR) som bestemmer den endelige bruken av vannet etter gjeldende konsesjoner og som vi har nevnt tidligere, så vil vi innrette oss etter det optimale driftsregimet. Mjåvatn kraftverk vil ikke kunne utnytte bunnmagasin i Stolsvatn.

Småkraft har søkt prosjektet med en foreslått minstevannføring. Denne er satt på bakgrunn av funn som er gjort i KU rapportene. Det er opplyst konsekvenser ved annen valgt vannmengde. Det er NVE som på bakgrunn av kjent informasjon setter den endelige minstevannføringen.

Fylkesmannen i Buskerud:

Konklusjon:

.....Sett under ett anser Fylkesmannen derfor at de miljømessige konsekvensene av de to kraftverkene er relativt beskjedene. Dette må ses i lys av at Stolsmagasinet og Rødungen samt elvene allerede er vesentlig påvirket av regulering. Det er også iverksatt kompenserende tiltak med utsetting av ørret. Gitt at de miljømessige tiltakene som minstevannføring, magasinfylling osv. settes i verk, anses begge alternativene å være akseptable. Viss det likevel skal prioriteres mellom de to kraftverkene ut fra hensynet til fisk og vannmiljø generelt, anses Hol 1 Stolsvatn å være mest fordelaktig. Forutsetningen er at akseptabel minstevannføring settes i Urunda og at det settes krav til magasinfylling i Stolsmagasinet og i Rødungen. Det forutsettes også at Hol 1 Stolsvatn ikke vil føre til økt effektkjøring med dertil negativ effekt for vannmiljøet i Storåne.

Småkraft kommentar:

Småkraft er enig i konklusjonen som tilsier at de miljømessige konsekvensene knyttet til Mjåvatn kraftverk er relativt beskjeden.

For Hol 1 Stolsvatn mener vi virkninger for fisk og vannmiljø tilsier at konflikten er større enn for Mjåvatn krv. FMB forutsetter i sitt syn på Hol 1 Stolsvatn at kraftverket ikke medfører økt effektkjøring. Samtidig er nettopp effektkjøring en forutsetning E-Co legger til grunn for bygging av Hol 1 Stolsvatn. Småkraft hevder at den planlagte økte bruken av bunnmagasin i Stolsvatn vil være negativt for fisk.

Foreningen til Hallingdalsvassdragetsregulering:

FHR fastholder vårt tidligere syn om at Mjåvatn-prosjektet er i konflikt med den manøvreringsfrihet som følger av gjeldende regulerings- og overføringstillatelser. Vi anfører videre at en konsesjon til Småkraft vil innebære en ulovlig omgjøring (se forvaltningslovens § 35) av eksisterende regulerings- og overføringstillatelser fra en adgang til en plikt til å overføre vann. Dette forhold alene medfører at Småkrafts søknad ikke kan imøtekommes, idet eksisterende regulerings- og overføringstillatelser hverken kan omgjøres eller eksproprieres.

Småkraft kommentar.

SK mener uttalelse fra FHR bygger på misforståelse for foreningens virkeområde. FHR skal fungere som en felles interessegruppe for å styre de aktuelle konsesjoner som er gitt og ikke fremheve særskilt syn fra en av regulantene. Foreningens funksjon skal være den motsatte av det den fremhever i uttalelsen. Oss bekjent har det ikke vært tilsvarende negative kommentarer til Frosen kraftverk.

Det kan ikke under noen omstendighet være slik at FHR utøver sin funksjon til å bidra til en ikke-optimal samfunnsmessig utnyttelse av vannressursene. I så fall vil dette måtte medføre reaksjoner fra vassdragsmyndighetene.

E-CO Energi:

Utdrag av oppsummering.

E-CO mener søknad for Mjåvatn har den vesentlige svakhet at den ikke redegjør for at prosjektet er basert på å benytte en prekær (ikke rettsbeskyttet) overføring og at andelsberegningen ikke tar hensyn til at disse prekære vannmengdene ikke varig/sikkert kan utnyttes uten avtale med FHR/E-CO.

Alle nåværende medlemmer av FHR bruker hele Holsreguleringen og har entydig felles målsetning. Småkrafts prosjekt introduserer en eventuell ny situasjon hvor aktuelle grunneiere ønsker å utnytte en prekær andel inni et hele. Et eventuelt nytt kraftverk på uutnyttede fallhøyder inni et eksisterende vil ikke få rettigheter som reduserer flertallets og Urunda-falleiers verdi av hhv hele reguleringen og Urunda-fallrettighetene.

Det må, selv uten alternative kraftverksbygginger, påregnes gjennomført tappinger fra Stolsmagasinet som Juvåni-grunneiernes eventuelle kraftverk ikke ville ønske ut fra egen nyttevurdering.

Det må desto mer påregnes alternativ kraftverksbygging nå (Hol 1 Stolsvatn) eller senere som optimaliserer den systemmessige vannutnyttelsen i tråd med foreliggende regulerings- og overføringstillatelser.....

.....Grunneiere langs Juvåni har ikke privatrettslig fallrettigheter som overstyrer utnyttelsen av E-COs ervervede fallrettigheter og FHRs tapperetningsvalgfrihet mht. mervannføring i Juvåni utover naturlig årsvannføring.

E-CO vil motsette seg ekspropriasjon av våre rettigheter fra Småkrafts side.

.....dersom det siktes til gjennomført jordskiftesak med bruksordning vil vi påpeke at saken kompleksitet og størrelse tilsier at jordskifte ikke er aktuelt.

Småkraft kommentar:

Ved å bygge Mjåvatn kraftverk vil dette selvfølgelig være med å bestemme retningen og utnyttelsen av vannet fra Stolsmagasinet. E-COs søknad om Hol 1 Stolsvatn vil også være førende for retningen av vannet, på lik linje med de beskrivelser E-Co bygget på iførm planer melding Frosen kraftverk.

FHR skal være den som styrer vanddisponeringen til alle regulanter beste. Det kommenteres at FHRs medlemmer har entydig felles målsetning og vi kan ikke se at Småkraft har annen målsetting enn de øvrige regulantene. Ved å føre vannet via Rødungen og ved å utnytte fallet mellom

Rødungen og Varaldset, kan en redusere forskjell i kraftutnyttelse mellom Hol 1 Stolsvatn og Mjåvatn kraftverk til ca. 10 GWh.

Småkraft AS vil ved en konsesjon gjenta forsøket om å komme til en avtale med E-CO om E-COs rettigheter i Mjåvatn kraftverk. Dersom det ikke fører fram, vil ekspropriasjon eller jordskifte etter Jordlova være aktuelle fremgangsmåter for å tilegne seg rettigheter. Jordskifteverket vil nok være sterkt uenig i at denne saken er for stor og kompleks for deres myndighetsområde.

Utgangspunktet for det rettslige grunnlaget for Mjåvatn er Høyesterettsdom Rt-2012-808 som sier at falleier råder over overført vann. Det er tydelig at E-CO ikke har forstått konklusjonen for dommen.

Ellers er det nyttig og bekreftende for Småkraft at E-CO nå har begynt å skrive «Hvis og når Hol 1 Stolsvatn realiseres....» dette bekrefter det vi har sagt at E-CO ikke har planer om å realisere Hol 1 Stolsvatn.

Eirik Bøkkø:

Eirik Bøkkø kommenterer forhold rundt slukeevne / installert effekt og mulig flaskehals i regulering i Votnavassdraget, samt forhold mellom storkraft vs. småkraft.

Småkraft kommentar:

Småkraft er innstilt på at det kan være behov for periodevis større tapping fra Mjåvatn. Beregningene våre er basert på praktisert tapping fra Mjåvatn til Juvåne. Produksjonsberegningene har tatt med et produksjonstap på 5%. FHR vil måtte se på helheten av tappemønsteret og fremme de beste løsningene.

Mjåvatn kraftverk er mindre enn Hol 1 Stolsvatn men med de gode magasin oppstrøms og nedstrøms vil det bidra.

E-CO har en urimelig høy utbyggingspris. For å forklare den blir det henvist til systemverdien/effekt kjøring.

Med de begrensninger som ligger i elven nedstrøms Hol 1 Stolsvatn vil ikke dette være et kraftverksprosjekt der det er mulig å hente ut stor systemverdi.

Kirsti Skrattegard og Geirmund Tormodsgard:

Det kommenteres forhold for fisk i Stolsvatnet og det er laget til et forslag til tapperegler fra Stolsmagasinet.

Småkraft kommentar:

Mjåvatn er planlagt etter eksisterende tappemønster fra Stolsmagasinet. De tapperegler som er foreslått er tilnærmet slik tapping skjer i dag. Ved å planlegge en buffer i Stolsmagasinet på 0.5 m i sommerhalvåret vil det være mulig å redusere flomtapet gjennom Dam Mjåvatn.

Hytte og leilighetseiere i Bergsjø – Rødungenområdet v/Arnt Hals:

Arnt Hals kommenterer de negative virkningene av nedtapping av Rødungen, med tanke på det landskapsmessige og forholdet til Rødungen som resipient for hyttebebyggelsen i området.

For hytteeierne i området er Mjåvatn prosjektet klart å foretrekke fordi fyllingen i og vannføringen gjennom Rødungen ikke endres.

Småkraft kommentar:

SK er enig i konklusjonen at Mjåvatn krv gir mindre inngrep enn Hol 1 Stolsvatn.

Buskerud Fylkeskommune:

Me syner til vedlagte rapport. Ovanfor nemnde planområde er no arkeologisk registrert. Det vart ikkje funne automatisk freda kulturminne. Me har derfor ingen merknadar til dei tiltaka som vart framlagt i dykkar e-post av 11.04.2013.

Småkraft kommentar:

SK takker for tilbakemelding. Dersom det under anleggsarbeid fremkommer automatisk fredet kulturminner, vil arbeidet straks stoppe og utviklingsavdelingen i fylkeskommunen vil bli varslet, jmf. kulturminnelova sin §8, 2. ledd."

Morten Torgersen:

Det fremholdes at plan for utbedring av terreng med frist for ferdigstillelse må godkjennes som en del av en utbyggingstillatelse. Det må slippes vann i elvene mellom Mjåvatn og Rødungen som sikrer biologisk mangfold langs vassdraget. Rødungen må fylles hurtig opp om våren og ikke ekstrem nedtapping gjennom vinterhalvåret.

Småkraft kommentar:

NVE miljøtilsynet vil godkjenne alle detaljplaner for en eventuell utbygging som tar hensyn til de forhold som er nevnt. Det vil bli sluppet minstevannføring i elvene. Tapperegimet forutsettes som tidligere.

Hanne Strøm m/ flere:

Som brukere av fjellheimen nord i Ål kommune ønsker vi at Rødungen opprettholder vannstandsendingene mest mulig slik de oppleves i dag. Det er viktig for bruksverdien av fjellområdene at vannstanden kommer på det nivået som vannet er demmet opp til så tidlig på sommeren som mulig, opp mot 1022 moh.

Mjåvatn kraftverk som utnytter vannmasser som og fallhøyde som ligger der nå uten å brukes og ikke endrer dagens situasjon virker som en god løsning. Det er dog viktig at massedeponiet fra tunnelen legges slik i terrenget at det ikke virker skjemmende, samt at anleggsvirksomheten drives på en måte som begrenser inngrepene i naturen.

Hvis dette kan etterstrebes og utbygger pålegges klare retningslinjer for ovennevnte ber vi om at dette alternativet velges.

Småkraft kommentar:

SK er enig i at Mjåvatn er den beste måten å utnytte fallet mellom Mjåvatn og Rødungen. SK vil etterstrebe at massedeponi vil bli lagt slik at det blir minst mulig skjemmende. Detaljplan vil bli godkjent av Miljøtilsyn i NVE.

Direktoratet for mineralforvaltning:

DMF kan ikkje sjå at tiltaket kjem i konflikt med registrerte mineralressursar. DMF har ingen merknader til tiltaket.

Hol kommune:

MJÅVATN KRAFTVERK:

Mjåvatn kraftverk ligger i Ål kommune. Det er kun opprustning av kraftlinje for overføring av strøm til Hol 1 som angår Hol kommune. Økonomiske bidrag til Hol kommune av utbyggingen blir minimale. Prosjektet kommenteres derfor ikke noe videre utover dette.

I søknaden er det lagt til grunn at kraftverket ikke utløser ny konsesjonskraft eller nye konsesjonsavgifter. Hol kommune er ikke enige i dette, og skulle Mjåvatn kraftverk bli vedtatt må dette utredes.

Småkraft kommentar:

SK har gjennomgått forholdet til konsesjonskraft og konsesjonsavgifter. Det er beregnet konsesjonsavgift på kr. 160 000,- som skal fordeles mellom Hol og Ål kommuner. Konsesjonskraft er beregnet til 4.15 GWh/år som tilfaller Ål kommune / fylkeskommunen. Med netto salgspris på 19 øre/KWh vil verdien av konsesjonskraft bli tilnærmet 0.8 mill NOK for kommune/fylkeskommune.

Ål kommune:

Ål kommune meiner søkaren idet valte alternativet har fått til ei rimeleg avveging av omsyna til naturmiljø, samfunnsmessige interesser og samstundes klart å framskaffe ny fornybar og miljøvennleg energi. Tiltaket medfører mykje mindre naturinngrep enn ei bygging av Hol 1 Stolsvatn, og vil ikkje ha negativ innverknad på kommunale inntekter frå utbygginga. Ål kommune stiller seg på denne bakgrunn positiv til ei utbygging av Mjåvatn kraftverk.

Småkraft kommentar:

SK takker for positiv uttale fra Ål kommune og er enig i vurderingen om at Mjåvatn medfører vesentlig mindre naturinngrep enn Hol 1 Stolsvatn.

Småkrafts konklusjon:

Det kommer klart frem i høringsrunden at de negative konsekvenser knyttet til en utbygging av Mjåvatn kraftverk både er færre og svakere enn Hol 1 Stolsvatn. De fleste uttalelser er positiv til Mjåvatn foran Hol 1. Ingen av uttalelsene går for nullalternativet, ingen utbygging.

Småkraft mener NVE ikke kan gi positiv innstilling til Hol 1 Stolsvatn. Med en utbyggingspris iht E-Cos søknad på over 12 kr/kWh, (uten utgifter til erstatning), er det ikke økonomisk forsvarlig å gjennomføre tiltaket. NVE må med hjemmel i §8 i Vassdragsreguleringsloven innstille negativt til søknaden.

For å illustrere planene for Hol 1 Stolsvatn mtp. økonomisk gjennomførbarhet vises til E-Cos «Pressemelding 06/14». Der meddeler at selskapet at det ikke vil realisere Mork kraftverk (Lærdal) iht gitt konsesjon, fordi prosjektet ikke viste en tilfredsstillende lønnsomhet. Forventet utbyggingspris iht konsesjonssøknaden var under 3.5 kr/kWh. Videre har E-Co gått bort fra sine planer om Hallifossen kraftverk. Prosjektet hadde en utbyggingspris på omlag 7 kr/kWh. (tall referert i avisa Hallingdølen)

NVE skal i sin innstilling ta med samfunnsøkonomisk nytte som et vurderingspunkt. I dette ligger et krav til å vurdere marginale kostnader og prosjekters robusthet ift. realiseringsmulighet. Mens Mjåvatn kraftverk vil gi verdiskapning til både lokale rettighetshavere, stat, fylke og kommune. synes det som usannsynlig at Hol 1 Stolsvatn kan komme til realisering.

Småkraft mener at fordelene ved en utbygging av Mjåvatn kraftverk er større enn ulempene. Europa og Norge trenger mer fornybar energi. For å realisere en småkraftutbygging, er den avhengig av at de som innehar rettighetene til ressursene griper fatt i muligheten og iverksetter utbygging. Småkraft har etter 42 ferdig bygde kraftverk fått god erfaring med å rydde, revegetere anleggsområder. Vi har fått positive tilbakemelding på utført arbeid og vi har fått byggeskikkpris på Oftedal i Sirdal kommune. Vi ber derfor NVE vektlegg de positive virkningene prosjektet vil medføre i den videre behandlingsprosessen.

Vennlig hilsen

Martin Vangdal
Prosjektleder konsesjon

Kari Seim
Prosjektkoordinator